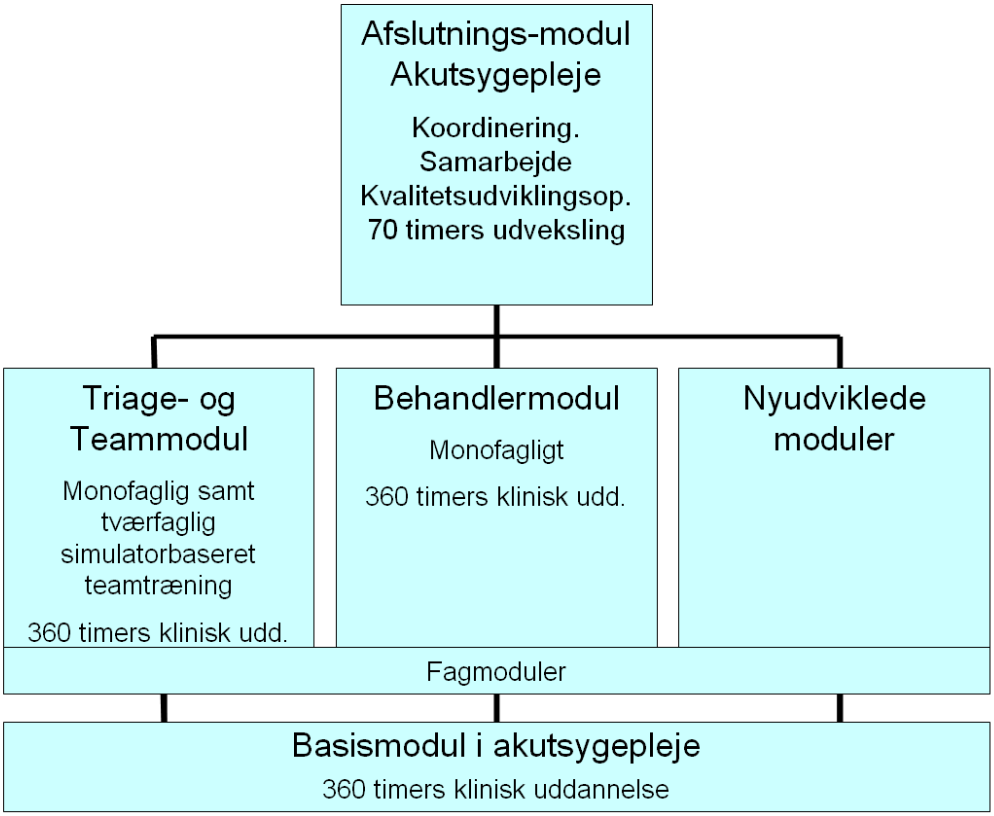
Basismodul
i
Akutsygepleje

Indholdsfortegnelse

Indledning 3
Basismodul i akutsygepleje 3
Formål 3
Målet er 3
Adgangsbetingelser 4
Varighed 4
Indhold og struktur 5
Teoretisk undervisning - rammeplan 5
Simulationsbaseret undervisning 6
Prøve 6
Klagemuligheder for den studerende 7
Fravær 7
Modulbevis 7
Merit 7
Evaluering 8
Tilrettelæggelse af den kliniske uddannelse 8
Den uddannelsesansvarlige sygeplejerskes/klinisk vejleders opgaver 10
Krav til den studerende 10
Mål og indhold for den teoretiske uddannelse 11
Modtagelse af den akutte patient 13
Vejrtrækningsbesvær, Symptomer fra luftvej 14
Symptomer fra kredsløb, brystsmerter, sepsis og shock 16
Kommunikation i tværfaglige teams og patientkommunikation 18
Jura i forhold til akutmedicin 20
Klinisk akutmedicin, Mave- og rygsmerter 21
Akutte smerter 23
Klinisk sygepleje til den akutte patient 24
Sår, benbrud og småskader 26
Konflikthåndtering – den udadreagerende patient 28
Den bevidsthedspåvirkede patient 29
Den ældre patient 30
Modtagelse af børn 31
Patienter med psykiatriske symptomer 33
Litteratur og pensumliste 35

Indledning

Basismodulet i akutsygepleje er det første modul af en samlet akutsygeplejeuddannelse.
Basismodulet i akutsygepleje er rettet mod sygeplejersker, der skal arbejde på akutafdeling/fælles akutmodtagelse/fælles akutafdeling/akutmodtagelse.
Basismodulet i akutsygepleje er en videreuddannelse inden for det akutmedicinske område.
Modulets sigte er at give sygeplejersker ansat i akutområdet aktuelle og nødvendige kompetencer, med henblik på at give akut indlagte patienter behandling, pleje og observation af høj kvalitet.

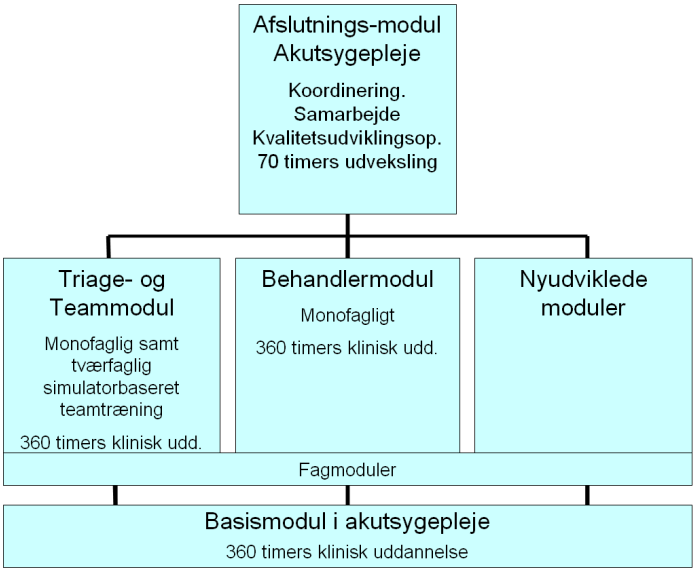

Fig. 1 Oversigt over uddannelse i akutsygepleje

Basismodul i akutsygepleje

Formål

Formålet med Basismodul i akutsygepleje er, at kvalificere den studerende til at kunne identificere og intervenere i forhold til den akut kritisk syge patient, samt kunne indgå i et fagligt og tværfagligt samarbejde.

Målet er

- At sygeplejersken kvalificerer sine kompetencer i det akutte arbejde, målrettet patienter med akutte symptomer med særligt fokus på observation, analyse og vurdering af komplekse symptombilleder
- At sygeplejersken kan genkende og handle adækvat i forhold til symptomer på kritisk sygdom

- At sygeplejersken kan analysere og reflektere over specifikke situationer på grundlag af udvalgte teorier og cases
- At sygeplejersken styrker sine teoretiske forudsætninger og færdigheder som afsæt for øgede handlekompetencer
- At sygeplejersken styrker sine kommunikative færdigheder
- At sygeplejersken øger sin viden om det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde i forbindelse med modtagelse og behandlingen af den akutte patient
- At sygeplejersken kender sin og andres rolle i det tværfaglige team
- At sygeplejersken kan træffe og begrunde faglige beslutninger ud fra teori, metoder og forskningsresultater relateret til akutområdet
- At sygeplejersken udvikler sine forudsætninger for at medvirke til at sikre det gode patientforløb
- At sygeplejersken kan anvende litteratur, relevante standarder og retningslinjer, for derved at kunne prioritere og arbejde analytisk og problemløsende
- At sygeplejersken udvikler en begrebsforståelse, der giver baggrund for at reflektere over egen praksis
- At sygeplejersken øger sin viden og handlekompetencer om udviklingen inden for akutmedicin og akutsygepleje og derved kan medvirke til udvikling af akutsygeplejen

Adgangsbetingelser

Til uddannelsen kan optages ansøgere med dansk autorisation, der opfylder følgende betingelser:

- Mindst 1 års erfaring indenfor det akutte område med modtagelse af akutte medicinske, kirurgiske, psykiatriske og/eller tilskadekomne patienter.
- Ansættelse i akutafdeling/fælles akutmodtagelse/fælles akutafdeling/akutmodtagelse
- Der kan søges dispensation for optagelseskriterierne i det regionale uddannelsesråd[1]

Varighed

Uddannelsen består af minimum 82 lektioner med teoretisk undervisning, svarende til 5 ECTS–point (European Credit Transfer System) samt 360 timers klinisk uddannelse.

[1] I "Fælles ramme for uddannelse til Akutsygeplejerske" fremgår arbejdsopgaver og ansvarsområder for hhv. den nationale styregruppe og de regionale uddannelsesråd.

Indhold og struktur

Basismodulet indeholder teoretisk undervisning og simulationsbaseret færdigheds-træning. Der er overordnet tre elementer:

- En teoretisk del
- En klinisk del
- Færdighedstræning

Den den studerendes læringsproces er tilrettelagt gennem casebaseret undervisning med en systematisk tilgang, målrettet patienter med akutte symptomer med henblik på observation, analyse og vurdering af komplekse symptombillede.

Teoretisk undervisning - rammeplan

I basismodulet indgår teoretisk undervisning indenfor følgende områder:

- Introduktion til ABCDE princippet i akut behandling
- Introduktion i forhold til strukturering af kommunikation om patientbehandling
- Mødet med den akutte patient og akutsygepleje
- Introduktion til triage
- Akutte medicinske tilstande - Observation af symptomer, monitorering og behandling i relation til patienter med:
    - Akut åndenød
    - Symptomer fra kredsløbet
    - Symptomer på feber og sepsis
    - Bevidsthedspåvirkning
- Observation af symptomer, monitorering og behandling af patienter med:
    - Akutte symptomer på shock, smerter i brystregion, hjertestop og rytmeforstyrrelse
    - Akutte smerter, frakturer og skader i bevægeapparatet
    - Akutte mave- og rygsmerter
    - Akutte neurologiske tilstande
    - Akutte psykiatriske symptombilleder, truende og selvdestruktiv adfærd
    - Akutte symptomer fra øre, næse, hals og øjne
    - Akutte symptomer på forgiftning
    - Akutte symptomer på metaboliske forstyrrelser
    - Akutte symptomer på forstyrrelser af væske og elektrolytbalance
    - Akutte symptomer på forbrænding
    - Akutte symptomer på hypotermi
    - Småskader med bagvedliggende årsager
- Det akut syge barn. Modtagelse, observation af symptomer, pleje og

behandlingsprincipper
- Særlige forhold i relation til den ældre patient
- Mono og tværfagligt samarbejde med primær sektor
- Patientsikkerhed, dokumentation, utilsigtede hændelser i forbindelse med modtagelse af den akutte patient

Simulationsbaseret undervisning

I modulet indgår simulation og færdighedstræning i:
- Avanceret genoplivning
- Kommunikationsfærdigheder og samarbejde
- Observation, håndtering af modtagelse af den akutte patient og samarbejde i teams

Det tilstræbes at en del af den simulatorbaserede uddannelse afvikles tværfagligt.

Studerende

Uddannelsens sigte er at skabe ny viden gennem fordybelse og læring, samt øgede kompetencer hos den enkelte, og det er derfor besluttet i det nationale råd, at deltagerne på akutuddannelsen fremover benævne *studerende*.

Prøve

Basismodul i akutsygepleje afsluttes med en skriftlig prøve.
Prøven afholdes som en multiple choice prøve via Wiseflow (digitalt), den besvares individuelt indenfor en tidsramme på 45 minutter.
Prøven udarbejdes nationalt, og alle regioner er ansvarlige for at bringe spørgsmål ind i spørgsmålsbanken.
Den studerende får resultatet pr mail senest 1 uge efter prøvens afvikling.
Deltagelse i prøven betinges af, at den studerende maksimalt har været fraværende 10 % af teorikurset.
Kriterier for bedømmelse ud fra bestået/ikke-bestået.
Bestået prøve forudsætter at mere end 75 % af besvarelsen er korrekt.

Forholdsregler ved reeksamination og ny prøve

En studerende kan max. 3 gange deltage i en prøve. Den studerende kan eventuelt, efter aftale med arbejdssted, følge undervisningen på nyt teorihold efter aftale med kursusudbyder og gå op til ny prøve sammen med dette hold.

Ved ikke-bestået prøve 1. gang:

Den studerende tilbydes at gå til ny prøve indenfor 3 måneder.

Ved ikke-bestået prøve 2. gang

Det uddannende afsnit må vurdere, om der skal iværksættes yderligere indsats, eventuelt deltagelse i udvalgte teoretiske emner på teorikurset og derefter eksamination med dette teorihold.

Ved ikke-bestået prøve 3. gang

Dette medfører, at modulet ikke kan gennemføres.

Ny prøve pga. sygdom

Den studerende skal tilbydes en ny prøve inden for 3 måneder.
Resultatet af teoretisk prøve meddeles den studerende pr mail indenfor 1 uge.

Klagemuligheder for den studerende

Se Fælles ramme for uddannelse til Akutsygeplejerske

Fravær

Ved fravær udover 10 % på teoridelen, skal det individuelt vurderes om den studerende kan deltage i teoriprøven eller om den studerende skal tilbydes at deltage i prøven på det efterfølgende hold.

Modulbevis

Når det regionale uddannelsesråd modtager dokumentation for opnåelse af de kliniske mål, i form af dokumentationsskemaet til klinisk kompetencevurdering, udstedes der modulbevis for bestået Basismodul i Akutsygepleje.
Modulbeviset giver muligheder for videreuddannelse i de efterfølgende moduler. Moduler bestået i en region kan anvendes/overføres i andre regioner, som udbyder uddannelsen efter den fælles nationale uddannelsesramme for uddannelse i akutsygepleje.
Kopi af modulbeviser opbevares i uddannelsesinstitutionerne efter gældende regler.
Der udarbejdes et nationalt gældende modulbevis.

Merit

Den studerende kan søge merit for dele af uddannelsen på baggrund af allerede opnåede kvalifikationer. Meritansøgning vurderes af formanden for det regionale uddannelsesråd.
På baggrund af dokumenteret gennemført undervisning eller beskæftigelse, vurderes det, om det står mål med den del af modulet, der søges fritagelse for.

Søges der merit, på baggrund af ikke prøvedokumenteret uddannelse kombineret med klinisk erfaring, kan sygeplejersker, der skønnes egnet, tilbydes at deltage i prøven til basismodulet efter indstilling fra det regionale uddannelsesråd.

Evaluering

Under modulet foretages der løbende evaluering, så den studerende får mulighed for at vurdere og give udtryk for egen læring på kurset sat i relation til egen kompetence og opgaveløsning hjemme i afdelingen.
Denne evaluering anvendes af uddannelsesråd, underviser og kursusleder til at gøre kurset så udbytterigt og relevant som muligt.
Den studerende bliver bedt om at give en vurdering af:
Fagligt indhold, pensum, litteratur, formidling samt prioritering.

Tilrettelæggelse af den kliniske uddannelse

Klinisk uddannelse

Den kliniske del af modulet skal foregå på afsnit, hvor læringsmulighederne er til stede. I nogle tilfælde vil dette kunne være på den studerendes arbejdssted, i andre tilfælde vil det skulle foregå i relevante specialafsnit. Det regionale uddannelsesråd udstikker rammer for og godkender de kliniske forløb.
Den kliniske del af modulet kan opstartes parallelt med af den teoretiske del af uddannelsen. Omfanget af den kliniske uddannelse er 3 måneder (minimum 360 timer)
Det tilstræbes at den kliniske del af basismodulet afsluttes inden for 6 måneder dog maksmalt 12 måneder. Afslutning af den kliniske uddannelse ud over denne ramme kræver individuel godkendelse med inddragelse af det regionale uddannelsesråd.
Den kliniske del af basismodulet skal være afsluttet, før optagelse kan ske på efterfølgende moduler på akutsygeplejeuddannelsen.
Uddannelsesstedet og den studerende fastlægger i samarbejde med den uddannelsesansvarlige/ vejleder for akutuddannelsen, et uddannelsesprogram og en plan for den løbende evaluering af den kliniske uddannelse.
Den kliniske del af basismodulet dokumenteres ved hjælp af kompetencekort.

Uddannelsesprogram for den den studerende

Til understøttelse af den individuelle læringsproces stilles der krav om aktivitet mellem den studerende og vejleder for akutuddannelsen til understøttelse af læringsprocesserne, hvor modulets teoretiske perspektiver bearbejdes.

Uddannelsesprogrammet skal indeholde

- Samarbejdsrelationer af betydning for den studerende
- Plan for klinisk undervisning relateret til afsnittets funktionsområder sammenholdt med teori præsenteret på modulet
- Planlægning af eventuel udveksling, hvis det er nødvendig med henblik på at nå de kliniske mål
- Rammer for vejledning og supervision
- Muligheder for adgang til relevant litteratur, databasesøgning og lign.
- Forventninger til den studerende m.h.t. egen involvering i uddannelsesforløbet
- Redskab til løbende dokumentation af den studerendes refleksioner og læringsprocesser

Med henblik på at nå de kliniske mål skal den studerende opnå indsigt i og/eller erfaring med:

- modtagelse af patienter med akut kritisk sygdomme (ABCDE-ustabile patienter)
- modtagelse af patienter med symptomer fra luftvejene
- modtagelse af patienter med kredsløbssymptomer
- modtagelse af patienter med skader og traume
- modtagelse af patienter med smerter
- modtagelse af patienter med påvirket bevidsthed
- modtagelse af agiterede og udadreagerende patienter
- modtagelse af børn
- sammenhængende og effektive patientforløb

Vurdering af den kliniske uddannelsesperiode

Der er krav om dokumentation af den kliniske uddannelse. Når de kliniske mål er opnået og dokumenteres, kan modul beviset udstedes.

Der skal foreligge en skriftlig dokumentation af den kliniske uddannelsesperiode inklusiv eventuelle fokuserede udvekslingspraktikker, som skal være gennemført tilfredsstillende. Dokumentationen er underskrevet af den studerende samt af afdelingssygeplejerske og/eller vejleder for akutuddannelsen og/eller den uddannelsesansvarlige sygeplejerske. Dokumentationen sendes sammen med attestationsskema for gennemført praktikperiode til uddannelsesinstitutionen, som opbevarer den med henblik på udstedelse af modulbevis.

Afdelingssygeplejerske, den uddannelsesansvarlige sygeplejerske/ vejleder for akutuddannelsen er ansvarlig for at bedømme indfrielse af mål i den kliniske del af modulet (Skema til dokumentation findes bagerst i "Klinisk kompetencevurdering")

Gennemføres den kliniske periode inklusiv eventuelle fokuserede ophold ikke tilfredsstillende, kan den studerende eventuelt, efter aftale med arbejdssted, tilbydes forlængelse af den kliniske uddannelse, og eventuelt gentage dele af den teoretiske undervisning.

Den uddannelsesansvarlige sygeplejerskes/vejleder for akutuddannelsen opgaver

Har det overordnede ansvar for planlægning/koordinering og gennemførelse af den kliniske del af akutuddannelsen.

Ansvars- og kompetenceområde

- Ansvarlig for praktikperiodens teoretiske undervisning, vejledning og supervision.
- Ansvarlig for koordinering af uddannelsesforløb og eventuel udveksling med andre afsnit.
- Vejleder for akutuddannelsen tilbyder i de kliniske perioder supervision og vejledning.
- Vejleder for akutuddannelsen skal planlægge introduktions- og praktikperioden i samarbejde med den uddannelsesansvarlige og den studerende.
- Ansvarlig for afholdelse forventnings- og evalueringssamtaler.

Krav til den studerende

- Den studerende har selv hovedansvaret for at opnå uddannelsesmålene
- Den studerende skal selv være opsøgende i forhold til at nå målene samt de uddannelses-elementer, som afdelingens uddannelses-ansvarlige sygeplejerske og/eller vejleder for akutuddannelsen har peget på
- Den studerende udarbejder i samarbejde med vejleder for akutuddannelsen og/eller den uddannelsesansvarlige sygeplejerske individuelle mål for den kliniske uddannelsesperiode. Målene tager udgangspunkt i den studerendes kliniske baggrund, ressourcer, kompetencer og uddannelses-behov samt primære uddannelsessted, og hvor den studerende er i uddannelsesforløbet. Desuden skal målene være i overensstemmelse med uddannelsens mål for den kliniske uddannelsesperiode.

Mål og indhold for den teoretiske uddannelse

I efterfølgende afsnit er hvert emne beskrevet med

- Overskrift for emnet
- Antal lektioner
- Formål
- Indhold
- Sygeplejerskens kompetence efter undervisning

Litteraturhenvisning til de enkelte emner er samlet i et dokument sidst i uddannelsesordningen.

Avanceret genoplivning af voksne, Simulatorbaseret teamtræning

Antal lektioner

7 lektioner

Formål

At den studerende opnår viden om og kompetence i forhold til avanceret genoplivning af voksne

At den studerende opnår færdigheder i forhold til sikker kommunikation

Indhold

Teoretisk oplæg, teamtræning, demonstrationer og individuel færdighedstræning om:

Hjertestop voksne

- Basal genoplivning og brug af AED
- Avanceret genoplivning

Avanceret genoplivning voksne

- Kardiel konvertering/defibrillering
- Transkutan kardiel pacing

Sikker kommunikation

- Tværfaglig kommunikation
- Anvendelse af ISBAR
- Closed loops / Tjek-svar

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Kender og kan bruge algoritmen for hjertestopbehandling

Kan indgå i et teamsamarbejde i forbindelse avanceret hjertestopbehandling

Kan anvende sikker kommunikation

Modtagelse af den akutte patient

Antal lektioner

6 lektioner

Formål

At den studerende opnår en viden om og kompetencer i forhold til modtagelse, triagering og visitering af den akutte patient.

Indhold

- Undervisningen tilrettelægges med teoretiske oplæg, praktiske øvelser og cases
- ABCDE – tilgang
- Triage, triageringssystemer og grundlæggende triage
- Initial behandling
- Spineboard/stiv halskrave
- Overvågning og behandling i forhold til patienter der må vente på endelig undersøgelse og behandling
- Mødet med den akutte patient
- Omsorg for den akutte patients behov
- Den organisatoriske effektivitet
- Den faglige kvalitet
- Rådgivningskategorier
- Gennemgang af patientcases

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Kan observere patienter ud fra ABCDE-algoritmen.
Kan reagere på ændringer i ABCDE-parametre og indgå i teamsamarbejdet i forbindelse med systematisk og symptomatisk behandling af den akutte patient.
Har viden om og kan deltage i modtagelse, triagering og visitering af den akutte patient.
Kan monitorerer og reagere på vitale værdier i forbindelse med plejen af den akutte patient, samt kan identificere og reagere på ændringer i vitale værdier.
Kan medvirke til at visiterede patienter får rettidig og relevant behandling.
Har viden om og kan reagere på forhold, der gør sig gældende i forbindelse med plejen af den akutte patient.
Kan yde rådgivning og vejledning, der i videst muligt omfang sikrer, at visiterede patienter ydes rettidig relevant diagnostik, behandling og pleje.

Vejrtrækningsbesvær, Symptomer fra luftvej

Antal lektioner

4 lektioner: Fysiologi, patofysiologi og farmakologi i relation til luftvejene.

3 lektioner: Pleje, observationer og praktiske øvelser i relation til patient med vejrtrækningsbesvær.

Formål

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke symptomer fra luftvejene.

Indhold

1. del:

- Anatomi og fysiologi i relation til luftvejene
- Årsager til åndenød. Patofysiologi i relation til luftvejene
- Farmakologi i relation til luftvejene
- Symptomer fra luftvejene
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med patienter med vejrtrækningsbesvær, herunder vurdering af arteriepunkturer/syrebaseprøver hos den akut syge
- Observation, analyse og handle i relation til vejrtrækningsbesvær
- Cases

2. del:

- Undervisningen tilrettelægges med korte teoretiske oplæg samt praktiske øvelser og cases
- Pleje og observationer i relation til luftvejene
- Pleje af patienten med akut vejrtrækningsbesvær
- Pleje af patienten med kronisk vejrtrækningsbesvær
- Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienten med vejrtrækningsbesvær
- Cases
- Hvordan undersøge og kvalitetsudvikle egen praksis

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har viden om tilstande der kan føre til dyspnø og har baggrund for at observere og tolke symptomer fra luftvejene.

Har kendskab til den akutte farmakologiske behandling

Kan på baggrund af viden reagere på afvigelser i kliniske og parakliniske undersøgelser.

Har baggrund for at monitorere og vurdere hvor alvorlige symptomerne fra luftvejene er.
Har baggrund for at triagere patienten med vejrtrækningsbesvær.
Har viden om relevant tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienten med akut og kronisk vejrtrækningsbesvær.

Symptomer fra kredsløb, brystsmerter, sepsis og shock

Antal lektioner

7 lektioner: Fysiologi, patofysiologi og farmakologi i relation til symptomer fra kredsløb, brystsmerter, sepsis og shock.

4 lektioner Observationer og praktiske øvelser i relation til patient med symptomer fra kredsløb. Forståelse af akutte parakliniske undersøgelser.

Formål

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke symptomer fra kredsløbet, symptomer på sepsis, shock mm.

Indhold

1. del:

- Anatomi og fysiologi i relation til hjerte og kredsløbet
- Årsager til brystsmerter. Patofysiologi i relation til hjerte og kredsløb
- Farmakologi i relation til hjerte og kredsløb
- Symptomer på sepsis og shock
- Patofysiologi og patogenese ved SIRS og sepsis
- Patofysiologi og patogenese i forbindelse med shock
- Observation, analyse og handlinger i relation til kredsløbslidelser, sepsis og shock.
- Cases

2. del:

- Undervisningen tilrettelægges med korte teoretiske oplæg samt praktiske øvelser og cases
- Pleje og observationer i relation til hjerte og kredsløbet
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med symptomer fra kredsløbet
- Pleje og observationer af den febrile patient.
- Cases

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har viden om tilstande der kan føre til brystsmerter og har baggrund for at observere og tolke symptomer fra kredsløbet.

Kan på baggrund af viden reagere adækvat på afvigelser i kliniske og parakliniske undersøgelser.

Har viden om og kan medvirke til den akutte farmakologiske behandling

Har baggrund for at monitorere og vurdere hvor alvorlige symptomerne fra hjerte og kredsløbet er.
Har baggrund for at triagere patienten med hjerte og kredsløbssymptomer.
Kan genkende og reagere adækvat i forhold til symptomer på SIRS, sepsis og shock.
Har viden om relevant tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienten med akut og kronisk kredsløbspåvirkning.

Kommunikation i tværfaglige teams og patientkommunikation

Antal lektioner

4 lektioner

Formål

At den studerende opnår viden om og baggrund for at kunne forholde sig til tværfaglig kommunikation.

At den studerende opnår specifikt viden om Crew Ressource Magement relaterede metoder.

At den studerende opnår viden om og forståelse for forskellige dimensioner og karakteristika i teamsamarbejde og deres relevans for akutmedicinske teams.

At den studerende opnår praktiske færdigheder med teamkommunikation, koordinerende aktiviteter og beslutningsprocesser i teamet.

At den studerende opnår/genopfrisker praktiske færdigheder i brugen af ISBAR.

At den studerende opnår kendskab til hvordan kommunikationen påvirkes i akutte stressede situationer.

At den studerende opnår kendskab til fremmende og hæmmende faktorer i relation til kommunikation på tværs af sektorer og fag.

Indhold

- Kommunikationsformer og metoder.
- Crew Ressource Magement (CRM) i hospitalsarbejde
- De fire dimensioner ved teamsamarbejde: Kommunikation, lederskab, koordination og beslutningstagning.
- Øvelser i kommunikation, koordination og beslutningstagen.
- ISBAR. (Identifikation, Situation, Baggrund, Analyse, Råd)
- Korttidskommunikation
- Fremmende og hæmmende faktorer i relation til kommunikation på tværs af sektorer og fag

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har baggrund for at kunne forholde sig reflekteret til tværfagligt kommunikation

Den studerende har specifikt viden om Crew Ressource Management og relaterede metoder.

Har viden om og forståelse for forskellige dimensioner og karakteristika i teamsamarbejde og deres relevans for akutmedicinske teams.

Har praktiske færdigheder vedrørende kommunikation, koordinerende aktiviteter og beslutningsprocesser i teamet.
Har værktøjer til kommunikation med patient og pårørende i akutte stressede situationer, herunder ISBAR og Closed Loops.

Jura i forhold til akutmedicin

Antal lektioner

3 lektioner

Formål

At den studerende får viden om juridiske aspekter vedrørende ansvarsfordeling i forbindelse med modtagelse af akutte patienter.
At den studerende får viden om og forståelse for patientens ret til selvbestemmelse.
At den studerende får mulighed for at diskutere og forholde sig juridiske problemstillinger i forbindelse med modtagelse af akutte patienter.

Indhold

3 lektioner

Jura i forhold til akutmedicin
Ansvarsfordeling i forbindelse med modtagelsen af den akutte patient

- individuelt ansvar
- professionelt ansvar
- delegeret ansvar
- instruktioner og vejledninger
- samarbejdet med egen ledelse, andre specialer og vagtlægen

Patienters ret til selvbestemmelse i forbindelse med akut sygdom

- ved den akutte bevidsthedspåvirkede patient
- ved den umyndige akutte patient
- ved den akutte og inhabile patient

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har forståelse for og kan forholde sig til ansvarsfordelingen i forbindelse med modtagelse af akutte patienter.
Har kendskab til og kan anvende viden om patientens ret til selvbestemmelse i forbindelse med modtagelsen og plejen af den akutte patient
Har kendskab til juridiske regelsæt, der gør sig gældende i forbindelse med modtagelse af akutte patienter og har baggrund for at opsøge supplerende viden indenfor området.

Klinisk akutmedicin, Mave- og rygsmerter

Antal lektioner

5 lektioner: Mave- og rygsmerter

Formål

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke symptomer fra mave og nedre rygregion.

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke symptomer fra akut abdomen, som en abdominalkirurgisk, urologisk, gynækologisk og/ eller obstetrisk lidelse.

Indhold

Kort teoretisk gennemgang af akut abdomen ud fra en

1. Abdominalkirurgisk tilgang
2. Urologisk tilgang
3. Gynækologisk/obstetrisk tilgang

Ad 1.

- Appendicitis
- Diverticulitis
- Galdestenssygdomme
- Cholesystectomi
- Obstipation
- Ileus
- Inflamatorisk tarmsygdom
- Akut pancreatitis
- Kliniske symptomer på ovenstående, herunder:
    - Febrilia
    - Blødningsrisiko
    - Kredsløbspåvirkning
    - Smerter

Ad 2.

- Cystitis
- Nephralgi
- Nephritis
- Nephrolithiasis
- Urethra og Ureter lidelser hos begge køn
- Torsio testes
- Kliniske symptomer på ovenstående, herunder:

    - Urinretension
    - Hæmaturi
    - Proteinuri
    - Anæmi
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med patienter med symptomer fra abdomen.
- Hvor syg er patienten? Triagering i relation til akut abdomen
- Cases

Ad 3.

- Blødningsforstyrrelser, herunder abort eller truende abort
- Salpingitis
- Ekstrauterin graviditet
- Torkveret ovarie
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med patienter med gynækologiske/obstretriske lidelser.
- Hvor syg er patienten? Triagering i relation til akut abdomen
- Cases

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har viden om tilstande der kan fører til mave- og rygsmerter og har baggrund for at observere og tolke symptomer på akut abdomen.

Har kendskab til behandlingsstrategierne for akut abdomen afhængig af årsag.

Har baggrund for at monitorere og vurdere symptomerne for akut abdomen.

Har baggrund for at triagere patienter med akut abdomen.

Har viden om og kan bidrage til relevant tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienter med akut abdomen.

Akutte smerter

Antal lektioner

2 lektioner

Formål

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke udtryk for smerter

At den studerende opnår baggrund for vurdering og behandling af akutte smerter

Ak den studerende opnår kendskab til behandlingsprincipperne i forbindelse med akutte smerter

Indhold

- Smerteanamnese og objektiv undersøgelser i forbindelse med smerter
- Beskrivelse af smerternes kvalitet og karakter
- Hvad er smerteprovokerende og lindrende faktorer
- Vurdering/måling af smerteintensiteten
- Behandlingsprincipperne
- Dokumentation af smertebehandling og opfølgning af behandlingseffekt
- Bivirkninger i forbindelse med farmakologisk smertebehandling

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har viden om forskellige oplevelser af og forskellige udtryk for smerter

Har baggrund for vurdering og behandling af akutte smerter

Har baggrund for at optage smerteanamnese og relevante objektive undersøgelser i forbindelse med smerter

Har kendskab til smertebehandlingsprincipper og de hyppigst anvendte farmakologiske midler.

Har baggrund for anvendelse af smertescoringsredskaber

Har baggrund for dokumentation af smertebehandling og opfølgning af behandlingseffekt

Har kendskab til bivirkninger i forbindelse med farmakologisk smertebehandling

Klinisk sygepleje til den akutte patient

Antal lektioner

6 lektioner

Formål

At den studerende opnår viden om og praktiske færdigheder i forhold til akutsygepleje, initial pleje, behandling og observation af den akutte patient.

At den studerende tilegner sig viden om hvilke undersøgelser og anamnestiske forhold, der skal foretages og indhentes ved modtagelse af patienten.

At den studerende tilegner sig viden om tværsektorielle aftaler og samarbejdspartneres kompetencer i forbindelse med modtagelsen af patienten.

At den studerende tilegner sig viden om sygepleje til den sårbare medicinske patient i et akut forløb.

At den studerende tilegner sig viden om den tværfaglige organisering omkring den indlagte patient i akutafdelingen.

At den studerende tilegner sig viden omkring præ- og postoperativ sygepleje i forhold til den akutte patient.

At den studerende tilegner sig specifik viden om opgaver og forhold af betydning i forbindelse med hurtig udskrivelse af en patient.

Indhold

- Sygeplejehandlinger der skal iværksættes i løbet af den første time
- Observation, monitoreringsniveau og pleje af den akutte patient
- Screening af den akutte patient, KRAM, tryksår, CAM mm.
- Opsporing af sociale problematikker.
- Sygeplejerskens rolle i relation til patienter og pårørende ved korte forløb.
- Sygepleje og tværfaglig organisering omkring den akutte patient.
- Sygeplejerskens samarbejde med den korttidsindlagte patient.
- Fælles beslutningstagning og patient inddragelse i den akutte fase.
- Sygeplejefaglig visitation af akutte patienter (hospitalsvisitationen).
- Kommunikation / IT-understøttet (EPJ, PPJ, Klinisk logistik).
- Sygeplejerskens opgaver og ansvar i forhold til patienter i venteværelset.
- Sygeplejerskens opgaver i forbindelse med udskrivelse af den akutte patient, herunder information og kendskab til de regionale sundhedsaftaler.
- Regionale udgående teams og mobile funktioner, det næresundhedsvæsen.
- Cases

Sygeplejerskens viden og kompetencer mv

Har kompetencer til at modtage, observere og pleje den akutte patient, uanset om denne er ambulant eller indlagt. Herunder færdigheder i forhold til anvendelse af screeningsværktøjer.

Har viden om tværfaglige kompetencer i forbindelse med modtagelsen af patienten, samt kan indgå i det tværfaglige team omkring den akutte patient.

Har viden til at varetage et kort ambulant forløb med vægt på patientsikkerhed, kvalitet og sammenhæng for den enkelte patient.

Har færdigheder til aktivt at inddrage patienten og dennes pårørende i forbindelse med indlæggelse eller ambulant besøg i akutafdelingen.

Har viden om specifikke sygeplejeopgaver i forhold til den sårbare medicinske patient i et akut forløb. Herunder kendskab til symptomer og tegn på sociale problematikker af betydning for pleje- og behandlingsforløbet.

Har viden om tværsektorielle aftaler i forbindelse med udskrivelse af den akutte patient, uanset tidspunkt på døgnet.

Har kendskab til sygeplejerskers funktion og ansvar i forhold til patienter der venter på behandling.

Sår, benbrud og småskader

Antal lektioner

6 lektioner: Undersøgelse og behandling af- og symptomer fra sår, benbrud og småskader.

Formål

At den studerende opnår viden om triagering, modtagelse og visitering af patienter med sår, benbrud og småskader.

At den studerende opnår viden om behandling og observation af patienter der har sår, benbrud og småskader.

At den studerende tilegner sig viden om hvilke undersøgelser og anamnestiske forhold, der skal foretages og indhentes ved modtagelse af patienten med sår, benbrud og småskader.

At den studerende kender og kan anvende kriterier for traumekald

Indhold

- Årsager, forekomst og skadesmekanisme i forbindelse med sår, benbrud og småskader.
- Anamnese og undersøgelser i forbindelse med modtagelse af patienten med sår, benbrud og småskader.
- Kriterier for traumekald
- Modtagelse, triagering og behandling af patienter med sår, knoglebrud og småskader
- Triagering, ABCD & E i forhold patienter med sår, benbrud og småskader.
- Sårtyper, dyrebid, forbrændinger og ætsningsskader
- Småskader
- Ledbåndsskader
- Knoglebrud
- Bækkenbrud
- Ribbensbrud
- Compartment syndrom
- Tandskader
- Tetanusvaccination
- Udskrivelse af patienter med sår, benbrud og småskader.
- Flow og triagering i akutafdelingen i forhold til ”Det blå spor”
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med patienter med sår, benbrud og småskader.
- Cases

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Kan observere, pleje, triagere og deltage i behandlingen af patienter med sår, benbrud og småskader.

Har viden om komplikationer i forbindelse med sår, benbrud og småskader.

Kan genkende symptomer på udvikling af komplikationer og kan handle adækvat i forhold til disse.

Har kendskab til behandlingsstrategierne for patienter med sår, benbrud og småskader.

Har viden om og kan bidrage til relevant tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienter med sår, benbrud og småskader.

Har kendskab til skademekanismer, ved sår, benbrud og småskader.

Konflikthåndtering – den udadreagerende patient

Antal lektioner

6 lektioner

Formål

At den studerende tilegner sig viden om, samt basale handlemuligheder i forhold til den udadreagerende patient.

Indhold

Risikovurdering:

- patientrelaterede parametre
- personalerelaterede parametre
- grænsesætning

Risikohåndtering:

- konfliktnedtrappende kommunikation
- fysiske frigørelsesgreb
- samarbejde

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Er i stand til at vurdere og handle i forhold til aktuelle og potentielle patientkonflikter
Er i stand til at risikovurdere en patientsituation
Har kendskab til og kan anvende konfliktnedtrappende kommunikation
Har baggrund for at diskutere og forholde sig til sikkerhed i egen afdeling
Mestrer basale frigørelsesgreb.

Den bevidsthedspåvirkede patient

Antal lektioner

5 lektioner

Formål

At den studerende lærer at genkende, forstå og tolke symptomer på påvirket bevidsthed.
At den studerende opnår viden om triagering og visitering, af patienter med påvirket bevidsthed.
At den studerende opnår viden om og praktiske færdigheder i forhold til initial behandling og observation af patienter med påvirket bevidsthed.

Indhold

- Symptomer fra CNS
- Triage i forhold til den bevidsthedspåvirkede patient
- Bevidsthedsscoringer, symptomcirkelen, Glasgow Coma Scale, mm.
- Neurologi/apopleksi/SAH
- Metabolsk/respiratorisk påvirkning
- Forgiftninger, hypotermi og drukning
- Hovedpine
- Kliniske og parakliniske undersøgelser i forbindelse med patienter med påvirket bevidsthedstilstand.

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Kan observere, pleje og deltage i triageringen af patienter med påvirket bevidsthed.
Har viden om tilstande der kan medfører påvirket bevidsthed, samt kompetencer til at observere, monitorere og tolke symptomer.
Har viden om komplikationer i forbindelse med påvirket bevidsthed, kan genkende symptomer på udvikling af komplikationer og kan handle adækvat i forhold til disse.
Har kendskab til behandlingsstrategierne for patienter med påvirket bevidsthed og kan varetage pleje og observation til denne patientkategori.
Har viden om og kan bidrage til relevant tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i relation til patienter med påvirket bevidsthed.

Den ældre patient

Antal lektioner

4 lektioner

Formål

At den studerende får baggrund for at kunne varetage sygepleje til geriatriske patienter.
At den studerende tilegner sig forståelse for og indsigt i de komplekse patientforløb, som er karakteristiske for geriatrisk patienter.
At den studerende bliver bekendt den atypiske og diskrete sygdomsmanifestation, der ses hos ældre.
At den studerende får kendskab til sociale hjælpeforanstaltninger i primær sektor.
At den studerende får baggrund for at kunne varetage koordinering omkring det enkelte patientforløb.

Indhold

- Den atypiske og diskrete sygdomsmanifestation hos ældre
- Betydning af (multi)medicinering
- Homeostasen - Væske- og elektrolytforstyrrelser
- Kliniske og parakliniske undersøgelser specielt i relation til ældre patienter
- Fald og funktionstab
- Vurdering af funktionstab – hvordan?
- Hvordan sikres en akut indlagt patient mod yderligere tab af funktion?
- Delir, demens og depression
- Fokus på social ulighed i sundhed
- Overgang til primærsektor – hvad skal der til en god udskrivelse
- Comorbiditet

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har viden om atypiske sygdomsmanifestationer.
Har viden om specielle gerontologiske problemstillinger.
Har viden om forhold, der kan føre til overflyttelse til geriatrisk sengeafsnit.
Kan indgå i et teamsamarbejde i forbindelse med behandling af den gerontologiske patient.
Har baggrund for at samarbejde med primær sundhedstjeneste i forbindelse med indlæggelse og udskrivelse af den gerontologiske patient.

Modtagelse af børn

Antal lektioner

4 lektioner

Formål

At den studerende opnår viden om triagering og visitering, af det syge barn.
At den studerende tilegner sig viden om og forståelse for, hvilke observationer, akutte behandlingsbehov og visitationsmuligheder der er i forbindelse med det akut syge barn.
At den studerende har viden om fysiologisk og psykologisk forhold hos børn.
At den studerende har kendskab til hyppigt forekommende sygdomme ved børn der kommer i akutafdelingen.
At den studerende kan genkende og reagere adækvat på symptomer på kritiske tilstande hos børn, der kræver akut tilsyn og/eller behandling.

Indhold

- Triagering og visitering af det akut syge barn.
- Specielle observationer ved børn
- Hvordan er børns fysiologiske og psykologiske reaktioner forskellige i forhold til den voksne patient.
- Specielle lidelser
    - Øvre luftvejslidelser – barnet med vejrtrækningslidelser
    - Det chokerede barn
    - Ørebarnet
    - Det febrile barn
- Undersøgelser
- Meningitis
- Feberkramper
- Det sløve barn
- Børn med commotio cerebri
- Non-accidentielle traumer og misbrug af børn
- Samarbejde med forældre
- Smertebehandling til akutte børn

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Kan observere og visitere børn, der ankommer/henvender sig i akutafdelingen.
Kan yde rådgivning og vejledning, der i videst muligt omfang sikrer, at visiterede patienter, børn og forældre, ydes rettidig relevant diagnostik, behandling og pleje.

Kan foretage triagering og identificere børn med særlige akutte behov.
Har kendskab til børns specielle fysiologiske og psykologiske reaktioner.
Har kendskab til de specielle akutte lidelser der ses ofte hos børn der henvises til indlæggelse
Har kendskab til de specielle akutte lidelser hos børn der kræver akut henvisning og intervention.

Patienter med psykiatriske symptomer

Antal lektioner

7 lektioner

Formål

At den studerende opnår viden om og forståelse for relevante observationer og akutte behandlingsbehov hos den psykiatriske patient i akutafdelingen.

Indhold

Præsentation af de ICD-10 beskrevne psykiatriske sygdomme

Kendetegn og fællestræk ved den akutte psykiatriske patient

Den akutte vurdering af psykiatriske symptomer i akutafdelingen:

- Risiko for udadreagerende adfærd
- Selvmordsfare
- Somatisk sygdom
- Psykose

Modtagelsessamtalen med patienten

"Objektiv psykisk[2]*"* som redskab i den kliniske vurdering af den akutte psykiatriske patient

Den akutte vurdering af patienter:

- I affekt eller akut krise
- Med mani eller blandingstilstand
- Med depression
- Med misbrug
- Med angst

Håndtering af den udadreagerende patient

- Med misbrug
- Med demens
- Med psykose
- Med mani

[2] **"**Objektiv psykisk" er en systematisk metode til beskrivelse af bevidsthedstilstand, klarhed, orientering, stemningsleje, psykomotorisk tempo, tankegang, tilstedeværelse af hallucinationer eller vrangforestillinger, hukommelse og patientens følelser i forbindelse med en psykiatrisk anamnese.

- I delirøs tilstand

Skala til risikovurdering ved affekt, vold og aggressiv adfærd

Vurdering af den suicidale patient

Akut vurdering af den selvskadende patient

Tvang

- Psykiatriloven og anvendelse heraf
- Arbejdsgang ved tvangsforanstaltninger

Sygeplejerskens viden, færdigheder og kompetence efter undervisning

Har baggrund for at identificere og observere tegn på akutte psykiatriske symptomer.

Har kendskab til psykiatriske sygdomme, og symptomer herpå.

Har viden til at handle på akutte behandlingsbehov hos den psykiatriske patient og kender retningslinjerne for suicidalrisikovurdering, samt videre henvisning.

Litteratur og pensumliste

Avanceret genoplivning af voksne

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.2 Kap.12 Kap.22

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.10

Modtagelse af den akutte patient

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.2 Kap.3 Kap.6 Kap.18 Kap.25

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.4 Kap.5

Vejrtrækningsbesvær, symptomer fra luftvej

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.3 Kap.9

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.6 kap.7 kap.20

Symptomer fra kredsløb, brystsmerter, sepsis og shock

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.3 Kap.4 Kap.7 Kap.10 Kap.11, Kap.13, Kap.18 Kap.25

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.8 Kap.9 Kap.18 Kap.16

Kommunikation i tværfaglige teams og patientkommunikation

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.28 Kap.29 Kap.36 Kap.38

Håndbog i sikker mundtlig kommunikation – dansk selskab for patientsikkerhed
Kan hentes på:
http://www.patientkommunikation.dk/media/1078/smk-haandbogen.pdf

Jura i forhold til akutmedicin

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.33

Kristensen, K (2014); *Sundhedsjura: Patienters retsstilling, sundhedspersoners ansvar, myndigheders tilsyn.* Gads Forlag. 5. udgave.
Kap.2 Kap.12

Symptomer fra mave- og rygsmerter

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.10 Kap.17 Kap.26 Kap.27

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.12 s.190 (ryg)

Akutte smerter, observation, registrering og behandling

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.23

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.25

Klinisk sygepleje til den akutte patient

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.3 Kap.8

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.3 Kap.34

Sår, benbrud og små-skader

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.21

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.15 Kap.17

http://www.ssi.dk/vaccination/de%20enkelte%20vacciner/t/tetanusvaccine.aspx
http://www.ssi.dk/vaccination/de%20enkelte%20vacciner/d/difteri-tetanusvaccine.aspx

Konflikthåndtering - den udadreagerende patient

Branchearbejdsmiljørådet Social & Sundhed (2012) Styr uden om volden (Set april 2016) på: http://www.arbejdsmiljoweb.dk/trivsel/vold_og_trusler/styr_udenom_sygehus

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.39 (421-431)

Den bevidsthedspåvirkede patient

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.3 Kap.15 Kap.16 Kap.17 Kap.18 Kap.20 Kap.22 Kap.24

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.13 Kap.19

Den ældre patient

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.7 Kap.16

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.23

Modtagelse af børn

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.24

P**sykiatriske symptomer**

Callesen Torben, Mogensen Christian B, Petersen Dan B, Antonsen Kristian (red.) (2016) *Den akutte patient* 3. udg. 1. oplag, København, Munksgaard.
Kap.30

Jakobsen Annette, Skjærbæk Christian, Villumsen Niels Kristian (red.) (2017) *Akutbogen – for læger og sygeplejersker* 1.udg. 1. oplag, København, Munksgaard
Kap.14